

TEXT, PROFET, FÖRSAMLING

DÅ - NU

patr. ① Abraham — tidigare ~~nomader~~?

↓ FÖRBUND: omskärelse (tecken), landet (löftet)

patr. ② Isak Ett vandrande folk (nomader)

↓

patr. ③ Jakob: Egypten

↓

Josef

12 söner

12 stammar

Judah
Benjamin
Levi - präster

→ till en början bra, sedan sämre
Förlavas.

Farao förföljer israeliterna
Moses i vassen

Brinnande buske - JHWH
Leder folket ut ur Eg.

Smital Farao
10 landsplågar

Sinai

Berget: dekalogen 613 (10 budord)

Guldkalv - krossar stentavlor

Nya stentavlor (tecken)

- FÖRBUND: följa Herrens bud, vara hans eget folk
(löfte)

Vandring 40 år

Judendom → Judendom

↓

Kaanans Land. Styrs av 12 stammar

Domare: Simson, Deborah, Gideon

↓

Kungarike: Jerusalem huvudstad

Kung David - Guldgälder

↳ Salomo: 1a templet (fästets av Bab.)

2a temp. ca 500 - 70 ekr.

Den judiska tron

▷ Texter: Torah ^{läran} ~~från~~ Mos.
Nevi'im ^{prof.}
Ketuvim ^{skrift.} } Tanak (GT)

^{muntliga läran}
Talmud mishna: tank, utlägg, komment. "livets vatten"

▷ Sabbat: Gud skapar 6 dagar, (vilar) 7

Guds folk: inte bättre utan särskild plats i historia

Mitzvot: 613 (sammanfattn. 10 bud)

- varför viktigt att följa? ~~från~~ naturligt?

→ Guds folk. Förbund

Mannen: andlig fostran

Kvinnan: förbereder mat
osv. Hushåll.

▷ Halacha - levnadsreglerna

• Människan: relationer, leva familj & samhälle, mat, dryck, omsorg, begravningar osv.

• Tiden: historia: sabbat, högtider

• Platser: regler för Tempel, synagog, hemmat, begr.

Kashrut: lämplighet (matregler) ^{- orona} ~~från~~ ^{tråkade} utan idissla

▷ • Kosher: nötkött, fjärl, (slaktat på rätt sätt)

fisk m. fjärl & fenor. ~~från~~

• Trefa: svinkött, blodmat, ~~från~~

Mjölkmat (+ fjärl)
+ kött ~~mat~~ ≠

- olika karl

- ≠ mjölk t. maten

≠ gräddsas

≠ kaffe mjölk efter maten

REGLER: inte blanda. [↗]
Förklarar ~~helt~~ identitet.
Helighet farligt om man ~~av~~ oron.
Fysiskt, moraliskt, internt,
andligt

JUDENDOM FORTS.

Clarence Denise Joanna
Mikaela Perire

1000 fvt. Guldålder

Domare: simson, Deborah, Gideon

Kung: David

Salomo

→ 1:a templet (salomos tempel)

700 fvt: Babyloniska fångenskapen

Nordriket (Israel): assyrer

Sydriket (Juden): babylonierna → bab. fång.

Exil" skapar
identitet, gemenskap

539 fvt. Frihet!

Perserna besegrar bab. Sydnrikets inv. färdtävlingar

70 ~~fvt~~ evt. Templet brinner ned

Alexander den store

Judarna fördrivs → diasporan (förspridning)

Vad hände sen?

ÖVERGÅNGEN T. RABBINSK JUDENDOM

Judar i Europa: förakt & förföljelser främst av kristna

• undantag ex. Spanien (700-talet →)

• Kristendomen: judar ansv. för Jesu död
= förbunden inaktuella

Sionismen: judisk stat

• växer 1900-tal

• efter WW2 → 1947 FN = Israel (judiska delen) } 1948
Palestina (arabisk del) } Krig

~~ÖVERGÅNGEN TILL RABBINSK JUD.~~ ÖVERGÅNGEN T. RABBINSK JUD.

Israel = smärken

Konkurrerande sekter:

- Sadukéer: "statsreligion". Kung Davids överstepr. Sabbat
 - Tempelkut
 - Offer: rikhet & kontakt m. Gud
 - Styret
- Fariséer
 - synagogor, Gtj, sabbat
 - ~~lära~~ Lär ut Mose lag
 - Muntliga lagen (Talmud)
 - Om mnsk följer lagen återuppstår Israel
 - Dödas uppståndelse
- Esséer
 - Dualistisk sekt: egen kalender → kamp gott/ont
 - Pessimistiska mot Jerusalems styre (korrupt)

FÖRSTA JUDISKA KRIGET

Revolt mot Romarriket (Titus belägrar Jer.)

Fariséer & Jesustroende judar överlever

- blir starkare